

اینگیلی سئ دوایمیس

جمعه ۹ ربیع الاول سنه ۱۳۴۷

۱۳ کانون اول ۱۹۱۸ سنه نومرو ۶۴

آذربایجان

کردنکده سیاسی، اجتماعی، ادبی، اقتصادی تورک غزتهسیدر.

آبونہ شایطی:

یاوارک برنه دک با کو ایجون ۲۳. باشقہ شهرار ۳۵ رولهدر. بر آلفی با کوده ۱۲. باشقہ شهرارده ۱۹ رولهدر.

اعلان فیاتی:

سئری ۳ رولہ کرانته گیدن اعلالار ایجون گشت ایدلر.

تورک و اسلامنه مقید مقاله سجه لرمز آچیلدر. درج اولتبان اوراق اعاده ایدیلمز. درج ایدیلن مقالان مکتلافی اداره تئین ایدیلور.

محل اداره:

یاکو، ووروبوسکی وغورنسکی کوجہرلرک کئینجده ۴ نومرولی ایلده

تلفون نمبر ۶۰-۳۹

لنگ شمشکی ۷۰ قیک.

قسم رسمی

آذربایجان حکومتک ادیان نظارتده آذربایجان شیخ الاسلامی آخوند ملا محمد شیشاز زاده اوز عریضی موجبه خدمتنت کنار ایدیلیر.

ادیان نظری: رفیلوف.

دمیر یول نظارتده

نومرو - ۱۰
کادی و کلی س. آ. و افقوویچ بوسنیس کانون اوک ۴ بند دمیر یول نظارتده بورس فونوسل تئین ایدیلیر.

نومرو - ۱۱

بوسنیس کانون اوک ۴ بند دمیر یوللار مهنسی آفوسس ووروبویچ و بیس دمیر یول نظارتک دمیر یول ششمی مئری تئین ایدیلیر.

نومرو - ۱۲

واییلی واسیلوویچ سروف دمیریول نظارتده سحابدار (بوخالدر) تئین ایدیلیر. دمیر یوللاری نظری: ملک اسلانوف

عدلیہ نظارتده

۹ کانون اول ۱۳۴۴
سیتاخ عدلیہ محکمه شنگ سابق محکمه مئری ۱۰. آ. فویسکی، ارش عدلیہ محکمه شمشیه محکمه مئری تئین ایدیلیر. عدلیہ نظری و طبقه شنگ ایفا ایلمک. ش. ماکینسکی.

معارف نظارتده

نومرو - ۱۱۴
بوسنیس شترین تانی شنگ ۳۰۰۰۰ پاکو برنجی کدور کیتازایسک قومی دیلار مملی کادوری بوجورادانده کیتازای ایشیدر تئین ایدیلیر. معارف نظری: ب. ن. بوسنیسکیوف

پاکو، ۱۳ کانون اول

غزتمزده سره ایله درج ایتمک ایزد پارلمان قاری نیظامدرینک یاتانه لری مغلطه ایتمک یسه هر بر آذربایجان تورک قانیده یوک رمنونیت وخوشنواد تورکجه شکی شهسزدر. یاتانلار درادو درلو مسلکی سیاسی فرقل مختلف ملل لایتاماری طرفدن اوز متافع حی قطف طرفدن وریدلرکه کوره ممنونیه میلانده بری برندن فرقی اولش ایسه، لکن کون هر بریزمک قانیده عسک کی یایشیش لال ماددهسکه کده - خاموشون بر سس حامو کن بر رای ایشیلیر. یاتانه لرک ایله عتمه

ملی شورا خصوصی سورتده گوری باش اولاملار بازلانده موجود بتون سیاسی فرقلر تورک تئین ایدیلیر. درج اولتبان اوراق اعاده ایدیلمز. درج ایدیلن مقالان مکتلافی اداره تئین ایدیلور.
محل اداره:
یاکو، ووروبوسکی وغورنسکی کوجہرلرک کئینجده ۴ نومرولی ایلده
تلفون نمبر ۶۰-۳۹
لنگ شمشکی ۷۰ قیک.

مادسی-آذربایجانک استقلالنی مستهلیم. بو مسئله ساغده اوتوران اتحادیه دن دوشش سولده اوتوران مهنمه چیلرکه عوموم بر لسان مشاهد ایدیلیلور.
- آذربایجانک استقلالنی
حتی یاتانه لرنده مؤاحد روسیایه شکاری دعی موجود اولان روس ناپارتنرک یله مؤاحد روسیایه شارییه باشمش «مستقل آذربایجان» شکاری دخی وارد.
طبیعی: مؤاحد روسیایه دیدکده سابق روسیا ایبراعورمانی تحت تیمتند اولان مختلف مللرک بونتی ذوریه کوتوروب روسیا ایله الحاق دیدک دکلمر.
مؤاحد روسیایه هتتاد مللون تقوسی حاوی روس ملتشدن عبارت اولو یلر که اوز طبیعی حدودنده یگی دن بر دولت عظما تئین ایدیلیر. همین کتلهیه همین منبه هر بر ملت اوز اختیاریه فوئولا یلر.
مؤاحد روسیایه لک حقیقی تئیری بوندان عبارت اولار یلر.
بارلاندنه مشاهد ایلمیلن اتحاد افکار آذر-آذربایجانک استقلالنی شکیمن عناصر ایچنده یوک بر غلطان یوک بر غیظیه باعث اولمشدر. مؤاحد روسیایه مناسی کدی کی تون مللاری ذوریه حاکم ملشه اولان روسیایه تابع ایتمک کی آکلان بقیتیا واسیایه فرقتی نمرزاری ودموقراتیک اسونلی مملکت اولسه اولمشیرمان مؤزیاتیردوایه باشجلاری سس سه ووروب. قائلرک یله ینگلر، خانی برونزه وایروانز لکن اللرنده بر دستاویر اولماقدن، جزئیات یایشوب، وکیم دیورکه، آذربایجان پارلامانی مغلطه ایله آجلدی- مغلطه اولان بوخدییه سوز- لرله وئیل یاپیه اولوزلار.

آذربایجان مجلس مبعوثانده

فرهنگ تجلیه آذربایجان ملتک بو حقه دیبورات خوانی و فنی شایان هیچ بر فرد. اغراض ایبدمز، مکرر که طلفه اوک روسی سلطنت مغلقه (ویلیق دروازی) مرحیله مامل اولسون و بر مئتی دیکر ملتک حکمی آتند یاشانق میل خصوصیه قایلش اولماسون. برلی ایجهانده فرقه دیبوراتک یانگتر وئی دکل خوجدی معاوتیه ایبه ایدیلور. فقط عوموم فرقیادار ایدیلر کیل یانگتر یورک لاقسمه ناماداییلور. هانکی کل مللرک کندی کئیلرته حاکم اولاند ایری خصوصیه نمونسکرانه و میصیا حرکت ایبیلور و مسلمان اکثریتک حتی انکار و لغو ایبدرک، اوک سات و ایشانی اوز فوئولک حزبی بر منتق قریان ایتمک املی سلیمور. آظفر آتند ازین مللرک خلاصه نانه واقع اولمش اولان، میلدنلرله قارلمه، میلاردلر بارداره مال اولان و حر آمریقا ک یوک اولادی (ویلیون) لک مادهستی میدان تاملو چیقارن بوجان محاریبی تیجه سنمه عوم مدنی مللرله نیب اولان حنلردن. مسلمان ملتی محروم قلمق یتتی سلیمین ساق و حقیقی دیبوراتلری فرقه اوزرک لک یاقین و منیر سوست و آرقادای طابق ایبیلور و یوزلرله ال ریه یوروب مغلطه یاشانده هر کتر ترجیح ایبیلور. فقط اسفا آذربایجانک تاتلاندر کری ک یله بیس ادملری اور کویسی کی مسانلره قرشی حتی محافلهده حن ضومت اوپاتیریشی آ تایلیلور.
بو ایسه فرقه تنجی موجب اولاق بر امدرد.
روسیه انقلاب کیریشی متناف تاریخ نظر تئقدیقن کیریلیر ایسه هر کسجه آذربایجانک اعلان استقلال ایتمک کیتی لاقجه تششیر ایبله ییلر روسیهده واقع اولان آذربایجان ک

«اتحاد» فرقه منک یاتامسی
آذربایجانک مختلف گوردراندن تشریف کثیرت اولان جماعت کورده لرینی تئریک ایشکله برابر «اتحاد» فرقتی حاکمت یله ایدیمسک (یعنی ملتک اوز اوزیه حاکم اولوق اسونلک) قسماً آیدمه وجود یلیر اولمیشدن طولی یان منونیت ایتمک، زیرا زنجیر اسارت آتند یاشان مسلمان ملتک حقوق مغانسی ایچون اختیار ایشیکه مازدوره فرقه دانا بو مقصدی تعیق ایشمدی. ولو که شرایط سیاسی حاضرمدن نشت ایند مشکلات قاروشونده شور پارلمانک صورت تشکی فرقه ایده آتی تاملیه تجسم ایبدمز. معامیله اوزرنده آذربایجان یازغای تئوج ایبن و اسل اختیاره هر بر مسلمان ایچون یقصد دعا ایلمک لزم کین بو مؤسسه بزرگ فرقه و صف مشتملک مغانسه سی ایچون دکل ملتی تمیل ایتمک ایچون طولامتش، اوک ایچونده لک قریب بر زمانده بوزده دیبوراتک اسونلیه ایجتاج ایلمش اصل مجلس مؤسیبان ضرورتش عریض وجود ایتمه لرینی مطالب و مقاصد لک مقصدی کی قتی ایبدمز. بو آرزوموز وجود بونیمقصد آذربایجانک ملتک تکمیل حقوقی کتیده تسلیم ایبله میدیگه بو ایبیماتک وجود یلیر اولمش بولنده محترم روسیه دیبوراتلری لک قانیه لایش و بزه احسان ایلمیش شیمیدر. وطن دشمنلر یله ینگلرکی مجازیده مسلمانلر کاؤزارنک گور کدیلری قائلر مقلانده ایله ایشش اولملری حتی فرقه بتون قوتبلانده و محافله ایلمککی یان ایبیلور. اوصق ایسه آذربایجانک قانیه یانی یاشدولر اوستمدومچ ایند کون کون رکلی اولان بتون و ساظ و قویله هر تحت تشرک مسون طومانه عر. اشیککی عا اقرار ایبیلور.

"Azerbaijan" qəzetinin 64-cü nömrəsinin 1-ci sahifəsi

Cümə, 13 dekabr 1918-ci il, nömrə 64

AZƏRBAYCAN

Gündəlik siyasi, ictimai, ədəbi, iqtisadi türk qəzetəsidir

İkinci sənəyi-dəvamiyyəsi. Cümə, 9 rəbiüləvvəl sənə 1337. 13 kanuni-əvvəl sənə 1918.

Türk və islamlığa müfid məqalələrə səhifələrimiz açıqdır. Dərc olunmayan övraq iadə edilməz. Dərc edilən məqalatın mükafatını idarə təyin edir. Məhəlli-idarə: Bakı, Vorontsovski və Qubernski küçələrin küncündə 4 nömrəli evdə “Azərbaycan” idarəsi. Telefon nömrə 39-60. Tək nüsxəsi 70 qəpik.

Abunə şəraiti: Yanvarın birinədək Bakı üçün 24, başqa şəhərlərə 35 rublədir. Bir aylığı Bakıda 12, başqa şəhərlərdə 19 rublədir. Elan fiatı: sətiri 3 rublə. Kərratla gedən elanlar üçün güzəşt edilir.

QİSMİ-RƏSMİ [RƏSMİ HİSSƏ]

Azərbaycan Hökumətinin Ədyan Nəzarətində [Dini Etiqad Nazirliyində]

Azərbaycan şeyxülislamı Axund Molla Məhəmməd Pişnamazzadə öz ərizəsi mövcubincə [ərizəsi əsasında] xidmətindən kənar edilir.

Ədyan Naziri: Rəfiyev

Dəmiryol Nəzarətində

Nömrə - 10

Dava vəkili S. A. Vankoviç bu sənəsi kanuni-əvvəlin [dekabrın] 4-dən Dəmiryol Nəzarətinə yuristkonsul [hüquq məsləhətçisi] təyin edilir.

Nömrə - 11

Bu sənəsi kanuni-əvvəlin 5-dən Dəmiryollar mühəndisi Alfons Yuriyeviç Veys Dəmiryol Nəzarətinin Dəmiryol şöbəsi müdiri təyin edilir.

Nömrə - 12

Vasili Vasilyeviç Serov Dəmiryol Nəzarətinə hesabdar (buxalter) təyin edilir.

Dəmiryolları naziri: Malikaslanov

Ədliyyə Nəzarətində

9 kanuni-əvvəl [dekabr] 1334

Siqnax ədliyyə məhkəməsinin sabiq məhkəmə müdiri M. A. Kobelinski Ərəş ədliyyə məhkəməsi şöbəsinə məhkəmə müdiri təyin edilir.

Ədliyyə Naziri vəzifəsini ifa edən: T. Makinski

Maarif Nəzarətində

Nömrə - 174

Bu sənəsi təşrini-saninin [noyabrın] 30-undan Bakı Birinci Zükur [oğlanlar] gimnaziyasının qədimi dillər müəllimi Georgi Burcanadze, gimnaziya inspektoru təyin edilir.

Maarif Naziri: N. b. Yusifbəyov

BAKİ, 13 KANUNİ-ƏVVƏL [DEKABR]

Qəzetəmizdə sıra ilə dərc etdiyimiz Parlaman firqələri nümayəndələrinin bəyannamələrini mütaliə etdikdə, hər bir Azərbaycan türkünün qəlbində böyük bir məmnuniyyət və xoşnudluq

törəyəcəyi şübhəsizdir.

Bəyannamələr, dürlü-dürlü məsləkli siyasi firqələr, müxtəlif miləl [millətlər] nümayəndələri tərəfindən öz mənafeyi nöqtəyi-nəzərindən verildiyinə görə, məzmunca təfsilatda bir-birindən fərqli olmuşsa da, lakin bu gün hər birimizin qəlbində əks kimi yarıpmış amal maddəsinə gəldikdə – hamısından bir səs, hamısından bir rəy eşidilir. Bəyannamələrin ən ümdə maddəsi Azərbaycanın istiqlaliyyəti məsələsidir.

Bu məsələdə sağda oturan “İttihad”dan tutmuş, solda oturan “Hümmət”çilərədək ümumi bir lisan müşahidə edilir:

– Azərbaycanın istiqlaliyyəti.

Hətta bəyannamələrində “Vahid Rusiya” şüarı dəxi mövcud olan rus nümayəndələrinin belə “Vahid Rusiya” şüarı ilə yanaşı, “Müstəqil Azərbaycan” şüarı dəxi vardır.

Təbii: “Vahid Rusiya” dedikdə sabiq Rusiya imperatorluğu təhti-təbəiyyətində [tabeçiliyi altında] olan müxtəlif millətlərin bütünü zorla götürüb Rusiya ilə ilhaq demək deyildir.

“Vahid Rusiya” həştad milyon nüfusu havi [əhatə edən] rus millətindən ibarət ola bilər ki, öz təbii hüduunda yenidən bir dövləti-üzma [böyük dövlət] təsis edə bilər. Həmin kütləyə, həmin mənbəyə hər bir millət öz ixtiyarı ilə qoşula bilər.

“Vahid Rusiya”nın ən həqiqi təfsiri bundan ibarət ola bilər.

Parlamanda müşahidə edilən itti-hadi-əfkar [fikir birliyi], Azərbaycanın

istiqlaliyyətinə zidd gedən ənasir [ünsür, qruplar] içində böyük bir qələyan, böyük bir qibtəyə bais olmuşdur. “Vahid Rusiya” mənasını əskidəki kimi bütün millətləri zorla “hakim millət” olan Rusiyaya tabe etmək kimi anlayan “Yedinaya Rossiya” qəzetəsi mühərrirləri və demokratik üsulunu mütləqiyyət üsulu ilə qarışdıran “Znamya truda” başçıları səs-səsə verib, qəblərində bəslədikləri xəyanəti bürüzə verirlər. Lakin əllərində bir dəstəviz [bəhanə] olmadıqdan, cüziyyətə [xırda-lıqlara] yapışib “Kim deyir ki, Azərbaycan Parlamanı təntənə ilə açıldı? Təntənə filan yox idi” sözləri ilə “təsəliyə” olurlar.

Zatən bunlara girən [ağır] gələn burasıdır ki, Azərbaycan Parlamanı onarsız yaşayıb, öz işinə davam edir. Bunların iddiaları o dərəcəyə yetmişdi ki, böylə güman edirdilər ki, özünə “Bakı Rus Milli Komitəsi” ləqəbi qoyub da rus əhalisinin rəyindən bixəbər olan kadetlər və monarşistlər yığınağı və ya “sosialist” namını daşıyan bir taqım simaları ümuma məlum “millətçilər” məhafili [qrupu, dairəsi] Azərbaycanın Parlamanına nümayəndə göndərməsələr, Parlaman özü-özünə bağlanacaq idi. Və yaxud hökumət ilə Milli Şura xüsusi surətdə gözü yaşlı onlara yalvaracaqdılar ki, “Allah eşqinə gəliniz, bizi sahili-nicata çıxarınız.”

İndi gördükdə ki, xeyr, nə Parlaman dağıldı, nə də onların hüzuruna xüsusi “deputatsiya” gəldi – bir qədər nigarançılıq, bir qədər əsəbiyyət bürüzə verirlər. Və ağızlarına gələn acı söz-

lərlə qəzetə səhifələrini doldururlar. Lakin “Dəyirman bildiyini eylər, çaxçaq başını ağrılar” zərbi-məsəlinə Milli Parlamanımızın bütün əzayi-möhtərəməsi [möhtərəm üzvləri] öz müqəddəs vəzifələrini daha ciddi surətdə icra etməkdə davam edib, səbati-qədəmlə [mətin addımlarla] və mətanəti-qəlbiyə ilə [əminliklə] milli amala doğru getməlidirlər.

Parlamanda mövcud bütün siyasi firqələrimizin nümayəndələri bu gün – şükür olsun Allaha – hal və övzamızdan [vəziyyətimizdən] dürüstcə baxəbərdirlər [xəbərdardırlar]. Digər ənasirin ictimai məsələləri deyil, bəlkə milli məsələni viridi-zəban etdikləri [dillərindən düşürmədikləri] ümuma məlumdur. Hətta sosialistlərin belə əleyhimizdə işlədikləri siyasət, sinfi mübarizə cümləsindən uzaq olub da, milli mübarizəyə varması gün kimi aşkardır. Bu isə Azərbaycanın hər bir siyasi firqəsini və hər bir təbəqəsini hüquqi-milliyəmizə qarşı gələn afətdən mühafizə etməyə məcbur etməsi bədihidir [aydındır].

Aramızda müşahidə edilən ittihadın paydar [daimi] olmasını Cənabı-Təaladan bu gün istirham edirik.

AZƏRBAYCAN MƏCLİSİ-MƏBUSANINDA

“İttihad” firqəsinin bəyannaməsi

Azərbaycanın müxtəlif guşələrindən təşrif gətirmiş olan camaat nü-

mayəndələrini təbrik etməklə bərabər “İttihad” firqəsi, hakimiyyəti-milliyə ideyasının (yəni millətin öz-özünə hakim olmaq üsulunun) qismən isə də vücudpəzir olduğundan [gerçəkləşməsindən] dolayı bəyani-məmnuniyyət edir [məmnun olduğunu bildirir], zira zənciri-əsarət altında yaşayan müsəlman millətinin hüququnun müdafiəsi üçün ixtiyar etdiyi mübarizədə firqə, daima bu məqsədi təqib etmişdi. Vələv ki, şəraiti-siyasiyyəyi-hazirədən nəşət edən [irəli gələn] müşkülət qarşısında şu Parlamanın surəti-təşəkkülü, firqə idealını tamamilə təcəssüm edəmməz, mamafih [bununla belə], üzərində Azərbaycan bayrağı təməvvüc edən [dalğalanan] və əsas etibarilə hər bir müsəlman üçün müqəddəs ədd [hesab] edilməsi lazım gələn bu müəssisədə bizlər, firqə və sinif mənfəətinin müdafiəsi üçün deyil, milləti təmsil etmək üçün toplanmışız, onun üçün də əngərib [yaxın] bir zamanda burada demokratik üsul ilə itixab edilmiş [seçilmiş] əsl Məclisi-Müəssisan üzvlərinin ərzi-vücud etmələrini mətləb və məqasidimizin [məqsədlərimizin] müqəddiməsi kimi tələqqi edəriz [qiymətləndiririk]. Bu arzumuz vücud bulmadıqca və Azərbaycan millətinin təkmil [bütün] hüququ kəndinə təslim edilmədikcə, bu ideyanın vücudpəzir olması [həyata keçməsi] yolunda möhtərəm Rusiya demokratiyasının [xalqının] əlilə qazanılmış və bizə ehsan edilmiş qənimətləri və vətən düşmənlərilə etdikləri müharibədə müsəlmanların özlərinin tökdükləri qanlar müqa-

bilində əldə etmiş olduqları haqqı, firqə bütün qüvvəti ilə müdafiə və mühafizə edəcəyini bəyan edir. O haqq isə Azərbaycanın istiqlalıdır. Yəni başımızın üstündə təməvvüc edən gungun rəngli [rəngarəng] milli sancağımızdır. İştə bunları firqə, təhti-təsərrüfündə [istifadəsində] olan bütün vəsait və qüvvətilə hər dürlü təərrüzdən [hücumdan] məsun tutmağa [qorumağa] əzm etdiyini ələnən [açıq-aşkar] iqrar edir [bildirir].

Firqənin zənnincə, Azərbaycan millətinin bu haqqına demokrat ünvanı və qəlbi daşıyan heç bir fərd etiraz edəmməz, məgər ki, batində onun ruhu səltənəti-mütləqə (Velikoderjaviya) mərəzilə məlul olmasın və bir milləti digər millətin təhəkkümü altında yaşatmaq meyli-mənhusuna qapılmış olmasın. Bu yollu ictimadında [səyində] firqə, demokratiyanın yalnız rəğbəti deyil, hətta ciddi müavinətinə [köməyinə] ümid edir, fəqət ümum demokratiya deyil, yalnız bunların o qisminə etimad edir, hangi ki, millətlərin kəndi-kəndilərinə hakim olmaları xüsus[un]da namuskarənə və səmimənə hərəkət edir və müsəlman əksəriyyətinin haqqını inkar və ləğv edərək, onun səadət və istiqlalını öz qövmünün ən cüzi bir mənfəətinə qurban etmək əməlini [niyyətini] bəsləmir. Ayaqlar altında əzilən millətlərin xilasını naminə vəqə olmuş olan, milyonlarla qurbanlara, milyardlarla paralara mal olan və hürriyyətinin böyük övladı Vilsonun 14 maddəsini meydana

tədavülə çıxaran bu Cahan müharibəsi nəticəsində ümum mədəni millətlərə nəsib olan haqqlardan müsəlman millətini məhrum qılmaq niyyətini bəsləməyən sədiq və həqiqi demokratları, firqə özünün ən yaxın və mötəbər dost və arxadaşı tanımaq istəyir və bunlarla əl-ələ verib müttəfiqən [birgə] çalışmağı da hər kəsə tərcih edir. Fəqət, əsəfa [təəssüf ki], Azərbaycan istiqlalının zikrinin belə bəzi adamları ürkütdüyü kimi, müsəlmanlara qarşı bəzi məhafildə [dairələrdə] də hissi-xüsumət [düşmənçilik hissi] oyandırdığı anlaşılır. Bu isə firqə təəccübünü mövcib olacaq [təəccübünə səbəb olan] bir əmrdir [işdir].

Rusiya inqilabi-kəbirini mütəəqib [Böyük Rusiya inqilabından sonrakı] tarix nəzəri-tədqiqdən keçirilərsə, hər kəscə Azərbaycanın elani-istiqlal etmək keyfiyyəti layiqincə təqdir edilə bilər. Rusiyada vəqə olan anarşi, mərkəzi hökumətin büsbütün aradan qaldırılması, Rusiya ilə əlaqə və aməd-şüdü [gəliş-gedişin] bilmərrə kəsilməsi, hərçmərcin Qafqaziyaya sirayət edib burada daha müdhiş bir tufan və fırtına peyda etməsi, müsəlman aləmini əzim [böyük] fəlakətlərə düşər etdiyi hər kəscə məlum və inkar edilməz bir həqiqətdir. O halda tədarüksüz və aciz olan müsəlman millətini bilkülliyə [tamamən] məhv etməyə əzm etmiş olan düşmənlərin qarşısında bizim yeganə çarəmiz elani-istiqlal etmək, ilələbəd mədyun [borclu] olacağımız həmcinslərimiz [millətdeşlərimiz] və

sevgili qardaşlarımızın müavinətinə [köməyinə] müraciətlə təhlükədə olan müqəddəratımızı öz əlimizə almaq və istiqbalımızın təmininə müstəqillən çalışmaq ola bilərdi.

Elani-istiqlal ilə də millətimiz iktifa [kifayət] edəmməz idi, çünki vətənimizin ən mühüm qismləri düşmən əlində idi. Vətəni istirdad [xilas] üçün yenidən qurbanlar vermək və övlad qanını tökmək lazım gəlirdi. Bu halların cümləsini nəzəri-etibara alan insaf əhli, Azərbaycan istiqlalının elanının bizim üçün zəruri bir əmr olması keyfiyyətini bilatərəddüd qəbul etmək məcburiyyətində qalır və bu xüsusda bizə qarşı ibrazi-xüsumət edən [düşməncilik nümayiş etdirən] taqımın qətiyyəən ədalət və məntiqlə münasibəti olmadığına hökm edir. Qonşumuzda bizim kimi daha müstəqil dövlətlər vücuda gəlmişlər və onların da əsbabi-hüduusu [meydana çıxış səbəbləri] yuxarıda zikr etdiyimiz maddələrdir. Gürcüstan, Ermənistan və Şimali Qafqaziya Cümhuriyyətləri bizim fikrimizi müəyyid [əsaslandırır] və müsəddəqdir [təsdiq edir]. Bu dövlətlər də öz varlıqlarını isbat etməkdə davam edirlər və qan bahası ilə qazandıqları istiqlal və təyini-müqəddərat haqqlarını əldən verməyəcəklərini elan edirlər. Kəndi müqəddəratını təyin etmiş olan qonşularımız gürcü, erməni və Şimali Qafqaziya millətlərinin bu yolda əfkar və amalının tamamilə bizimkinə müşabəh [oxşar] olduğuna inandığı üçün firqəmiz, bunları Azərbaycanın xeyir-

xahı və müqəddəs vətənimizin hürriyyətinin müdafiəsi naminə ixtiyar etdiyimiz mübarizədə zəhir [köməkçi] və yoldaş ədd [hesab] edib, bunlarla sıxı münasibət və rabitə əqdini [bağlanmasını] iltizam edir. Əlan [indi] müdafiə etdiyimiz mühəssənəti [yaxşılıqları; nemətləri] bizə bəxş etmiş olan Rusiyanın müəzzəm demokratisinə firqəmiz daha çox inanır və bilir ki, Rusiyanın həqiqi demokratları müsəlman millətini özlərinə kiçik və mədyun [borclu] qardaş nəzərində görür və onun haqqına heç bir vaxt təcavüz etmək istəməzlər. Şu beş sənəlik cəsim [böyük] mübarizəni zəlil millətlərin xilas naminə vaqe olmuş müharibə adlandıran, imperializmin ən qəvi [güclü] istinadgahı olub, cəbr, zülm və əsarətin mənbə və məbdəsi [mənsəyi] olan Prusski militarizmin [Prussiya militarizminin] rişələrini [kökünü] qıran Etilaf dövlətlərinə firqə hakəza [eləcə də] inanır və öylə bir qənaət hasil etmişdir ki, indilik ümum millətlərin müqəddəratının hakimi olan, hürriyyət beşiyi ədd [hesab] edilən ingilis, Firəngistan və Amerika məmləkətində pərvəriş bulmuş [inkişaf etmiş] olan millətlər mədəni, hürr və parlaq həyata doğru hərəkət etdiyimiz bir yolda bizə səddlər qurmazlar, Sülh Konfransına kimi əmnü asayiş [əmin-amanlıq] içərisində yaşamağımıza və əqd ediləcək [baş tutacaq] Sülh Konfransında hüququmuzu müdafiə üçün iştirak etməyimizə mane olmazlar.

Digər məsələlərə keçərkən firqəmiz, əvvəlcə, Azərbaycandakı millətlər

münasibətindən [əlaqələrindən] bəhs etməyi lazım bilir. Bu məsələnin böyük bir əhəmiyyəti vardır. Milliyyət münasibəti, daha doğrusu müsadimatı [toqquşması] bizim başımıza çox qailələr [dərdlər, bəlalər] gətirmişdir və indi də bir çox müşkülət çıxarır. Firqənin qərarı, qonşularla möhkəm bir sülh istehsalına çalışmaq və bu yolda heç bir fədakarlıqdan çəkinməyib öylə bir şərait yaratmaqdır ki, istibdad və şovinizm xadimlərinin təhrik və təşviqlə mükərrərən [təkrarən] vücuda gələn və hər iki tərəfi də biməna və mühüm xəsarətə uğradan bu hadisələrin artıq meydan almasına imkan qalmasın. Firqə bu ictimadında yenə namuskar və həqiqi demokratların müavinətinə göz dikmişdir, çünki, səmimi üxüvvətin [qardaşlığın] tərəfdarı yalnız bunlar ola biləcəyinə firqənin qənaəti vardır.

Zəhmətkeşlər məsələsi firqə üçün dəxi mühüm bir maddə təşkil edir. Bu xüsusda firqə tamamilə menşeviklərin proqramını qəbul etmişdir və geniş bir dairədə fəhlələrin səadətini təmin etməyə səy edəcəkdir, yalnız iş və sənaye aləmində anarşi və keyfəmayəşaya [özbaşınalığa] meydan verməmək üçün sərmayə ilə zəhmət miyanında [arasında] vaqe olan mübarizənin qanun üsuluna tabe olmasını tələb edir.

Xüsusi əmval [mallar] və əmlak, firqənin nəzərində, hər dürlü təərrüzdən məsundur [toxunulmazdır]. Torpaq məsələsində ümum rəncbərlərin hər bir çalışqan fərdinə müsavi miqdarda və

dərəcəyi-kifayədə [kifayət dərəcədə] xəzineyi-miri [dövlət xəzinəsi] hesabına məccanən [pulsuz] ərazi verilməsini firqə tələb edir. Maliyyə işində firqə gəlirlərdən doğru bir vergi alınmasının və birinci lazım olan şeylərdən “kosvenni naloq” [dolay vergi] adlanan xərc alınmamasının tərəfdarıdır. Qəhətlik, qıtlıq və bahalıqın önünü almaq üçün firqə, ticarətin bilkülliyyə [tamamən] sərbəst olmasını, yolların bilatəxir [təxirə salınmadan] təmirini tələb edir. Ərzaq məsələsinin qorxunc bir halda olduğu üçün bu babda [xüsusda] ciddi tədabirin [tədbirlərin] dərhal ittixaz edilməsi [həyata keçirilməsi] və möhtəkirlər haqqında şiddətli qanunlar və cəzaların icra edilməsi tələb edilir. Məmləkət sari mərzələrə [yoluxucu xəstəliklərə] tutulmuş olduğundan, sahıbsız camaatın səlaməti üçün meydana heç bir təşəbbüsün görülmədiyi müşahidə edildiyindən, firqə bu xüsusda səhiyyə müəssisələrinin ciddi surətdə ibrazi-fəaliyyət etməsini [iş görməsini] qəti surətdə tələb edir.

Maarif haqqında firqə, ümumi, məcburi, rüşdi [orta] və ibtidai məktəblərdə məccani [pulsuz] tədrisin və məktəblərin cümləsinin milli olmasının tərəfdarıdır.

Bələdiyyə idarələri və zemstvo təşkilatı, demokratik üsuluna tabe olmalıdır.

Dövlət təşkilatına gəlincə, firqə cümhuriyyət tərəfdarı və bir müəssiseyi-təşriyyə [qanunverici qurum] və buna qarşı məsul qüvvəyi-icraiyyə [ic-

raedici güc] olmasını tələb edir. Hökumət, mümkün olduğunca ucuz və sadə olub, kanselari üsulu xəfif və məhdud olmalıdır. İntixabi-ümumi [ümumi seçki] doğru [birbaşa], gizli və müsavi [bərabər] və hər bir təşkilatda cari olmalıdır.

Ümum əhali qanuna qarşı müsavidir, milliyyət və sinif fərqi yoxdur.

Əqəliyyəti [azlığı] təşkil edən qövmlərin haqqına təcavüz edilməmək üçün hər dürlü intixabda qövmlərin miqdarı nəzərə alınıb, hər birinin miqdarına nisbətən yer veriləcəkdir.

Erməni və müsəlman arasında indiyə kimi davam edən xüsumətin [düşmənçiliyin] müsəbbibləri [səbəbkarları] əşxas [şəxslərə] [və] dəstələrə, bu iki milləti bunca xəsarət, tələfat və qailələrə düşür edən amillərə izharinifrət edir, bu babda mükəmməl surətdə təftiş və istintaq qurulmasını, məsum müsəlmanlar və ermənilərin başına bu rəzalətləri gətirən canilərin şiddətli surətdə cazalanmalarını, zərərçüdələrə geniş dairədə yardım olmasını, dağılmış şəhərlər və köylərin təcdid [bərpa] və təmirini tələb etməklə bərabər firqə, gözəl Qafqaziyanın övladına böylə vəhşilik və qan içicilik xasiyyətini əbədiyyən tərkməyi təklif edir və insan şəkliində olan vücudların cümləsini qardaş və insan tələqqi [qəbul] etməyə dəvət eylər. İnşallah ki, mədəniyyət və hürriyyətin qabili-inkar olmayan [inkaredilməz] nişanəsi olan şu mübarək müəssisə və Məclis, bu yolda kəfil və zamin olub,

bizim sevgili vətənimiz və millətimizi hidayət və səlamətə doğru sövq etməyə istedad və iqtidara malik olduğunu sürətlə ibraz edər [göstərər].

Hökumətimizin hərəkət və fəaliyyətinin şayani-tənqid [tənqidəlayiq] bir çox nöqtələrinin mövcud olduğunu indilik ixtar etməklə [yada salmaqla] iktifa edərək [kifayətlənərək], bu babda münasib bir zaman iradi-kəlam edəcəyini [söz açacağı] firqə vəd edib, bəyan-naməsinə keçir.

TƏƏSSÜRAT

Parlamanımızın ikinci iniqadında [iclasında] fraksiyaların bəyannamələrini eşitdik.

Əvvəl sözünü deyən “Müsavat” oldu.

“...Mülkədarlarla xüsusi maliklərə məxsus olan bütün torpaqlar, pulsuz və əvəzsiz olaraq zəhmətkeş və rəncbər xalqa veriləcəkdir” – dedikdə, Məclis əhlindən bir parası qurcalandırlar, lakin sol tərəfin gurultulu alqışı “işin üstünü örtüb” əhvalı dəyişməklə bərabər, mürgüləyən əzaları [üzvləri] da yuxudan oyatdı.

“Müsavat”dan sonra “Sosialistlər bloku”nun adamları çıxdı:

Aslan bəy Səfikürdiski – bəy də olsa – kəndçi tərəfdarıdır. Kənd əhlinin ağır halı Aslan bəyə o qədər ağır təsir edibdir ki, o təsiri Parlaman əhlinə yetirmək üçün – bəlkə sözünə inanmaz deyər – kərratla [dəfələrlə] Allahu-

təalaya and içirdi:

“Vallah mən doğru deyirəm.”

“Camaat əldən getdi, Allaha and olsun!”

Mən onu gözləyirdim ki, camaatdan birisi durub deyəcək:

“Mən ölüm doğru deyirsən?”

Bu da cavab verəcəkdir ki:

“Sən öl, Həzrət-Abbas haqqı!”

Görünür, bizim sosialistlər özgə millət sosialistləri kimi deyildirlər: Allaha, peyğəmbərə inanırlar.

Amma mənim qəlbimi şad edən burasıdır ki, bizim sosialistlər Azərbaycanın istiqlaliyyətinə də inanırlar!

Burası, sosialistlərimiz tərəfindən göstərilən siyasi bir hünərdir ki, bu hünər, düşmənlərimizi məqdur [qəhr olmuş] və məyus, dostlarımızı isə məsrur [şad] və məmnun edib, ümitsizlərə ümid, ümidlilərə də qüvvət və səbat verməklə yavaş-yavaş da olsa, mənzil-məqsədə tərəf qədəməndaz oluruq [addım atırıq].

Biz bir şeydən qorxurduq:

İstiqlal yolunda iki qədəm atmışdıq: Birisi istiqlal elanı və müstəqil hökumət təşkili; ikincisi isə Parlaman açılması.

Biz qorxurduq ki, üçüncü qədəmi atmağa bizə imkan verməyib yoldan qaytararlar...

Amma şükr olsun Aslan bəy and içdiyi Allaha ki, sosialistlərimiz imdada yetişib üçüncü qədəmimizi daha da gen qoymaq üçün qolumuzdan yapışdılar.

Qədəmlərimiz bir-birindən müba-

rəkdir.

Bunlara ad qoyaq.

Birinci qədəm – müstəqil hökumət.

İkinci qədəm – Şurayi-Milli yaxud Parlaman.

Üçüncü qədəm isə – əlbirlik!

Bütün Parlaman fraksiyalarımızın **istiqlal** üstündə əlbir olub, söz-sözə verdiklərini xoşbəxt qulaqlarımızla eşitdik. İnşallah, bu yoldakı işlərini görməklə gözlərimizin də aydın olduğunu hiss edərik.

İndi doğurdan da, demək olar ki:

– Millət irəli gedir!

Artıq, bu sözə gülməyəcəyik, çünkü irəli doğru üç böyük addım atmışıq və geri dönmək fikrimiz də yoxdur. Aslan bəy demişkən:

– O, getdi!

Aslan bəy bu iki sözü, bütün Məclis tərəfindən gurultulu alqış almaq üçün demədi. Həqiqət, elə belədir ki, var:

– O – yəni o mənhus [uğursuz, bəd] geri – getdi!

Arvadlar sözü olmasın:

– Elə getsin ki, dalınca da bir qara daş!

Həmin o “mənhus geri”nin mənhus əsərlərindən idi ki, Aslan bəydən sonra kürsiyi-xitabətə çıxan Şeyxülislamov “Hümmət” firqəsinin adından danışmaq istərkən, başındakı fikrini söyləmək üçün ağızında söz tapmayırdı!

Aşkar idi ki, natiqin başındakı fikirlər rus dilində hazırdır. İndi bunu türkcəyə tərcümə etmək lazım. Ona görə, gərək Məclis əhli səbr edib gözləsin.

Lakin tərcümə üçün də türkçə yaxşı bilmək lazımdır, halbuki, natiq türkçə bisavaddır. Bəs nə olsun?

Hər nə oldu, desin!

Odur ki, “paydar” [daimi] deyəcək yerdə “paymal” [tapdalanmış] deyirdi.

“Cümhuriyyəti-ənam” [xalq Cümhuriyyəti] əvəzinə “Cümhuriyyəti-ən’am” [bəxşiş Cümhuriyyəti] çıxırdı.

Bir çox sözlər var idi ki, heç deyə bilmirdi, gərək Məclis əhli özü başa düşəydi; qərəz, binəva çox əziyyət çəkirdi. Yaxşı ki, kömək edənlər az deyildi: Bir tərəfdən Sədri-Məclis, bir tərəfdən də yaxındakı yoldaşları “sufluyorluq” zəhmətini müzayiqə etməyirdilər [əsirgəməyirdilər].

Bir də, natiqin canını qurtaran bir əhvalat idi: Yalan-yanlış da olsa dediyi sözlərin mənası o qədər şayani-əhəmiyyət idi ki, həman hər mətləbdən sonra uzun alqışlar guruldayırdı; natiq bu fasilədən istifadə edib, o biri fikrini tərcüməyə çalışırdı.

Həqiqət, Şeyxülislamov cənablarının bir para mətləblərini qızıl xəttlə yazıb saxlasan, səzadır [layiqdir].

Deydi ki:

– Azərbaycan istiqlalı yolunda mübarizə etmək lazım gələrsə, birinci mübariz cərgəsində biz sosialistləri görərsiniz!

İndi “Znamya truda” qəzetəsi, müsəlman sosialistlərinin bu cürə sözlərini eşidib də söyməsin, bəs nə eyləsin? Ümidləri puç oldu getdi...

“Znamya truda” başına yığılmış olan yalançı “sosialistlər”, bu ümidə

idilər ki, Azərbaycan istiqlalının təzə qoyulmuş binasını uçurub dağıtmaqda müsəlman sosialistləri onlarla əlbir olacaqdılar və Azərbaycan evi Azərbaycan övladının öz əli ilə yıxılacaqdır.

Görünür, onlar belə güman edirmişlər ki, bizim sosialistlər, sosializm kimi ali bir elmi, əql və bilik sayəsində dərk etməyib, yalnız bir “moda” olmaq üzrə özlərinə sosialist adını qoyubdurlarmış, binaileyh [ona görə], “bizdən ayrılmağa utanarlar” ya ki, onları uşaq kimi tovlamaq olarmış ki, böylə iş yaxşı deyil, rus demokratiyasından ayrılıb, istiqlal qurmaq, sosializm işinə xəyanətdir, və sairə, və sairə, və sairə...

Lakin bizim sosialistlərimizin ağıl və dərrakəsi “Znamya truda” başına yığılmışların şeytənət [biclik] və xəbasətinə [xəbisliyinə] qələbə çalıb, sosialistlərimizin “moda” üçün deyil, bəlkə ciddi surətdə miskinlər tərəfdarı olduqlarını hər kəsə bildirdilər. Miskinlərin də kim olduğu məlumdur:

Bizim kəndçilərimizdən, bizim əmələ [fəhlə] və rəncbərlərimizdən başqa miskin kim ola bilər?

Deməli “Znamya truda”çıların bu ümidi də çürük qoz kimi puça çıxdı, sosialistlərimizi uşaq kimi tovlaya bilmədilər!

Odur ki, indi də qorxuzmaq istəyirlər: Xox gəldi edirlər! Belə ki, “Znamya truda”nın son nömrələrinin birində bizim sosialistlərə itab [məzəmmət edici] və xitabən acıqlı bir məqalə yazılıbdır:

– Siz nə ixtiyarla özünü “Azərbaycan sosialistləri” adını qoydunuz? (!?)

Deməli, bunların sözündən belə çıxır ki, rus sosialisti, alman sosialisti, firəng sosialisti olar, amma Azərbaycan sosialisti olmaz, necə ki, Azərbaycan istiqlalı da ola bilməz!

Andranikləri müdafiə edən bu cürə “sosialist”lərdən hələ çox sözlər eşidəcəyik...

Belə güman edilməsin ki, bu sətirləri yazan özü sosialistdir, ona görə də sosialistlərimizin hünərləri haqqında bir bu qədər danışır. Xeyr, mən sosialist-filan deyiləm, ola bilər ki, hələ əqlim o dərəcəyə çatmayıbdır, ancaq məni bu qədər fərəhləndirən, Azərbaycan istiqlalı məsələsində sosialistlərimizin bu dərəcə sağlam, düzgün və həqiqi bir vəziyyətdə bulunmalarıdır. Məni fərəhləndirən, sosialistlərimizin Parlaman kürsüsündə ağızlarından çıxan gözəl və pürməzmun [mənalı, məzmunlu] sözlərdir.

Məsələn, Şeyxülislamovun bu sözlərini eşidib də hansı Azərbaycan övladı fərəhlənməz ki?! Deyirdi:

– İstiqlalımıza inanmayan, gələcəyimizə ümidvar olmayan adamlar, Hökumətimiz içində olmamalıdır!

.....

Qərək! Mətləbi uzatmayaq.

Növbə – dördüncü addımıdır.

Bu addımın da adı:

“Ləyaqətdir!”

Yəni müstəqil yaşamağa layiq olduğumuzu bildirsək, axırncı olan, beşinci addımımızı da atıb, mənzili-məqsədə

yetişərik.

Beşinci addım isə:

“İstehqaqdır” [bir şeyə haqqı çatmaq; haqqı çatdığını göstərməkdir].

İstiqlala müstəhəqq olduğumuzu [haqqımız çatdığını] dünyaya aşkar edək.

Bu axırncı addım da atılarsa, özümü müqəddəsimizin mənzilində görürük.

O məqsəd isə:

“Yaşasın müstəqil Azərbaycan!” kəlamı-insaniyyətərvəranəsinin [humanist süarının], Sülh Konfransında vilsonların ağzı ilə bütün cahana elan və elam edilməsindən [bildirilməsindən] ibarətdir.

Üzeyir

QƏZETƏLƏRDƏN

* Petroqraddan verilən xəbərlərə görə, bütün zavodlarda tətillər davam edir. Fəhlələr tələb edirlər ki: 1) Vətəndaş müharibəsi tezliklə dayandırılсын; 2) Bütün hökumət ixtiyarı, siyasi firqələrlə bütün Rusiyada olan hökumət nümayəndələrindən ibarət müvəqqəət hökumətə tapşırılsın; 3) Çin və latış dəstələri tezliklə tərxis edilsin.

* Kiyevdən xəbər verirlər ki: Kiyevdə olan rus təşkilatları, Ukraynada Dövlət Duması üzvü [Vasili Vitalyeviç] Şulginin sədarətindəki Rus Milli Mərkəzi ilə birləşmişlərdir. Mərkəzi Büro və Müttəfiqləri istiqbal [qarşılamaq] üçün hazırlaşmaqdadır. Bundan əlavə,

Ukraynada Birinci Rus Milli İctiması [yığıncağı] dəvəti üçün təşkilat yapılmamışdır.

* Kiyevdən verilən xəbərlərə görə, Kiyevdə hərəkət edən sağ siyasi təşkilatlar birləşib “Dövlət İttihadı Şurası” vücuda gətirmişlərdir. Hal-hazırda bu Şura, qanunverici palata üzvlərindən, zemstvo və şəhər nümayəndələrindən, bank, ticarət və sənəət nümayəndələrindən və xüsusi torpağa malik olanlardan ibarət bir büro təşkil etməkdədir. Kadetlər bu Şuraya daxil deyilsələr də, Şuranın məramnaməsi kadetlərə yaxındır. [P. N.] Milyukov ilə [F. İ.] Rodiçev Şuraya daxil olmuşlardır. Ümumrusiya Vüzəra Kabinəsi [Ümumrusiya Nazirlər Soveti] məsələsi Şurada müzakirə edilmişdir. [A. V.] Krivoşeyinin Baş vəzir və Şulginin də başqa vəzirlərdən biri olması arzu edilir.

* Yekaterinodardan xəbər verirlər ki, mövsuq [etibarlı] mənbədən verilən məlumata görə, Dövlət Duması sədri Rodzyanko Rusiya inqilabı başladığında buraxılmış olan Dövlət Dumasını bu yaxınlarda dəvət etmək niyyətindədir.

* Təşrini-saninin [noyabrın] 11-ində Kuban nahiyə idarəsi qızğın münaqişə və mübahisədən sonra ümumi hökumət təşkil edilməsi məsələsi haqqında böylə bir qətnamə qəbul etmişdir:

1 - Sabiq Rusiya hökuməti dairəsində müstəqil təşkilatlar vücuda gətirilməsi və hökumət ixtiyarını öz öhdələrinə aldıkları lazım görülməklə bərabər, eyni zamanda özlərini mühafizə etməkdən ibarət olmuşdur.

2 - Bu hökumət təşkilatlarının əsas məqsədləri Mərkəzi və Şimali Rusiyada çoxdan bəri dövrünü sürmüş olan bolşevizmlə mübarizə aparmaqdan ibarətdir.

3 - Bolşevizmlə müvəffəqiyyətli surətdə mübarizə etməkdən ötrü ən yaxın zamanda vahid cəbhə ilə komanda təşkil edilməsi lazımdır.

4 - Cənubi Rusiya hökumət təşkilatlarından, gələcək Sülh Konfransına müttəhid [vahid] nümayəndə göndərilməsi lazımdır.

5 - Üçüncü və dördüncü maddələrdəki məqsədlərə nail olmaqdan ötrü federasyon əsasında Cənubi Rus İttifaqı təşkil edilməsi lazımdır.

6 - Rusiyanın yenidən vücuda gətirilməsi Ümumrusiya Federasyon Cümhuriyyəti ilə mümkündür.

7 - Kuban nahiyəsi Rusiya Federasiyası heyətinə daxil olmalıdır. Ümumi Müttəfiq Hökumət təşkili gözləmədən, Ümumi Beynəlmiləl Nümayəndəliyi təşkil üçün tezliklə tədbirlər itixaz edilməlidir [tədbirlər görülməlidir].

8 - Kuban Nahiyə Radası, bolşevizm ilə mübarizə etmək məqsədində olub, xalq hüququ əsaslarının həyata tətbiq edilməsinə çalışmaqdadır.

Rusiya hökumətinin gələcək şəkli-idarəsi təşkilində Kuban nahiyə əhalisi təzə dəvət ediləcək Ümumrusiya Məclisi-Məbusanında əhalinin arzusu ilə əlaqədar olacaqdır.

Bu qətnamə nahiyə hökuməti rəisi sifəti ilə çıxmış olan L. Bıçın məruzəsi üzərinə qəbul edilmişdir. Könüllü ordu

komandanlığı nümayəndələri bu qətnaməyə şiddətli surətdə etiraz etmişlərdir.

Rada əksəriyyəti bu qətnaməyə tərəfdar olduqda, general Lukomski demişdir ki, mən Könüllü ordu Baş Komandanının sifarişinə görə danışırım. Hökumət təşkilatı haqqında qəbul edilən qətnamə ən ağır nəticələr verəcəkdir. Rusiyanı qəti surətdə fəlakətdən xilas etməkdən ötrü möhkəm və vahid bir hökumət təşkili lazım olduğu bir zamanda Kuban Nahiyə Radası müştərək hökumət vücuda gətirilməsini qəbul edir. Bu tövr hökumət güclü ola bilməz. Könüllü ordu komandanlığı Vətən qarşısında Radanın qəbul etdiyi məsuliyyətdə iştirak edə bilməz. Bu şərait üzrə Könüllü ordu nümayəndəliyi, Radanın gələcək işlərində iştirak etməyi mənfəətsiz ədd [hesab] edir. Buna görə Könüllü ordu Baş komandanı öz nümayəndələrini Radadan geri çağırır. Könüllü ordu nümayəndələrinin bu bəyanatı Rada üzvləri və sədri tərəfindən şiddətli protesto edilmişdir. Çox çətinliklə məclisi sakit eyləmək mümkün olmuşdur. Ondan sonra Könüllü ordu nümayəndələri iclasdan çıxıb getmişlərdir.

Polkovnik [Lazar] Biçeraxovun dəstəsi

Polkovnik Biçeraxov öz qoşunu komandanlığını Nikitinə verir. Bu şəxs Petroqradda əks-kəşfiyyat müdiri idi. Nikitin hal-hazırda qoşun hissələrini Petrovska bolşeviklərlə müharibə et-

mək üçün göndərirlər.

Müttəfiqlər və Nikolay Nikolayeviç

Müttəfiqlər istəyirlər ki, bütün bolşeviklər əleyhinə fəaliyyətdə bulunaçaq Rus Ordusu Baş Komandanlığını, sabiq Böyük knyaz Nikolay Nikolayeviçə təklif etsinlər.

Bolşeviklərin hərəkəti

Kursk - 6 kanuni-əvvəl [dekabr]. Xarkovda müntəzər [nəşr olunan] “N. Q.” qəzetəsi xəbər verir ki, bolşeviklər Kosaya Qoranı işğal etmişlər. Bura Kiyevin yaxınlığındadır. Bir çox əsir və qənaim [qənimət] alınmışdır. Radivilov, Sdolbunov, Mirqorod, Banyarka, Batin və Baxtumu da almışlar. Və Labacində (?) də hürriyyəti-mətbuat üçün əmr verilmişdir. Böyləliklə, milli və sinfi ixtilaf sala biləcək müraciətnamələrin nəşri mən’ [qadağan] edilir. Xarkov vəğzalında getman qoşunları ilə bolşeviklər miyanında [arasında] atışma gedir.

Seredina-Buda - 5 kanuni-əvvəl [dekabr]. Bolşeviklər Konotopdan Terşşenkiyədək dəmir yolunu tutmuşlar. Konotop ilə Xarkov əlaqəsi kəsilmişdir. Sumıda güclü ağ qvardiya dəstəsi durur. Bolşeviklər Vorobja tərəfinə yürüyürlər. Bunlar Pçelovki və Yelisavetqradı tutmuşlar. Qrebyonka qaydamaqlar əlindədir.

* Yassıdan xəbər verirlər ki, Bessarabiya məsələsi konfransda qaldırılmamışdır. Bu məsələ Sülh Konfran-

sında əhalinin əksəriyyəti arzusu ilə həll ediləcəkdir.

* “Y. S.” qəzetəsi yazır ki, Kiyev əsgəri dairələrindən alınan xəbərlərə görə, Kiyev ali məktəbləri qapalı olduğundan hamı tələbələr əsgərliyə dəvət edilə bilər.

* Odessa Darülfünunu yanacaq olmadığından qapanmışdır.

Müttəfiqlər və Yassı müşavirəsi

Müttəfiqlərin Yassı müşavirəsinə olan əlaqələrini “O. N.” qəzetəsi böylə təsvir edir:

İngiltərə mürəxxəsi Barklay, hökumət təşkili məsələsində konqrenin kadetlərlə demokratları barışdırma-masından naşi [ötrü], diktatura və direktoriya məsələlərini hərtərəfli öyrənmək üçün iki ay vaxt lazım olacağını təəssüflə bəyan etmişdir. Danışığa görə, konqre hökumət təşkili barəsindəki məsələni general Denikini Baş komandan təyin etməklə bitirmək istəyir. Bu barədə hər iki tərəf razılıq vermişdir.

Poklevskinin iştirakı ilə olan müşavirədə tərəfeyn [hər iki tərəf] Müttəfiqləri rus cəmiyyətlərinin bir fikirdə olmasına inandırmaqla, rus xalqının bütün qayə və amalını gizlətmək istəyirmişlər. Müşavirə nümayəndələrinin müşavirəyə olan əlaqələri də öylədir. Bunlar Nikolay Nikolayeviçin qəvixislət [möhkəm xarakterli] bir şəxs olduğuna inansaydılar, onu diktator-

luğa qəbul edəcəklərmiş.

Rəisi-vükəla [Baş nazir] öz tərəfindən təşkil ediləcək hökumət başında duracaqmış. Hökumət öz fəaliyyəti barəsində öz istədiyi vaxtda dəvət edəcəyi Məclisi-Müəssisan hüzurunda məsul olacaq və bəyanat verəcəkmış. Şuranın “Etidalıyyun” [Mötədillər] əzasından [üzlərindən] Saviç deyir:

– Burada Lloyd Corc iştirak etmiş olsaydı, müşavirə bir nəticə verərdi. Fəqət burada biz Müttəfiqlərin teleqramından başqa bir şey ala bilməyirik; bu da müntəzəmən getmir, bu vaxtadək göndərdiyimiz teleqrama cavab ala bilməmişik.

“İttifaq Şurası” üzvü, müşavirədən aldığı təəssüratında deyir:

– Nə qədər ki, biz Yassıdayız sollar ilə bərabər işləmək mümkün olacaqdır. Buradan çıxan kimi rus həyatı, şəraiti, tətillər, üsyanlar və qeyrə bizi bir-birimizdən ayıracaq, əlaqəmiz belə kəsiləcəkdir.

Bolşeviklərdən Ukraynanı mühafizə etmək qəsdini ilə Rumıniya qoşunlarının çağırılması nümayəndələr miyanına [arasına] ruh düşkünlüyü salmışdır. Nümayəndələrdən biri bundan dolayı deyir ki:

“Yassı konfransının əhəmiyyəti nə-rədədir? Bizim nüfuzumuz nə-rədə qaldı? Biz Rusiyanın arzusunu söyləməyə müvəkkil edilmişikmi?”

Buna bir başqası böylə cavab verir:

“Mənə sizin vəkalətiniz lazım deyildir, mənim Kiyevdə beş yerdə evim vardır. Mən bu saatda şeytana, iblisə

də razıyam. Ancaq mənim əmlakımı mühafizə etsin.”

Şardinyenin Tiflisə əzimi [gedişi]

Fransa Komandanlığı nümayəndəsi Şardinye kanuni-əvvəlində [dekabrın] 14-ündə Tiflisə əzimət edir.

BƏLƏDİYYƏ MƏCLİSİNDƏ

Kanuni-əvvəlində [dekabrın] 10-uncu gecəsi Bələdiyyə Məclisinin iclası olmuşdur. Qasimov sədarət [sədrlik] edirdi.

Qasimov Məclisi açaraq qlasını İretskinin vəfatı barəsində nitq söyləyir. Nitqinin axırında mütəvəffanın [mərhumun] istirahəti-ruhu üçün ayağa qalxmağı təklif edir. Duma qlasınları ayağa qalxırlar.

Doktor Qara bəy Qarabəylinin təklifinə görə, Bələdiyyə Məclisi bu mədələri qəbul və təsdiq edir:

1) Bələdiyyə rəisi Bələdiyyə Məclisi namindən İretskinin ailəsinə izhəri-təziyyət etsin [başsağlığı versin].

2) İretskinin dəfni məxaricatını [xərclərini] şəhər öhdəsinə götürsün.

3) Bələdiyyə İdarəsi və Təşkilat Komissiyonu gələn iclas üçün mütəvəffanın yadigarı üçün bir layihə tərtib verib Məclisə pişnihad [təqdim] etsin.

Bələdiyyə İdarəsi üzvü Pleskaçevski ağustos ayının avansının fəhlə üzərindən götürülməsi barəsində məruzə

oxuyur.

Təklif ümumiyyətlə qəbul edilir.

Bələdiyyə Məclisinin müqaviləyi-müştərəkəni [kollektiv müqaviləni] ləğv etdiyindən, xidmətdən çıxacaq qulluqçulara maaş vermək barəsində müvəqqəti nizam qəbul etmək üçün qlas-nı Pleskaçevski məruzə oxuyur.

Bələdiyyə İdarəsi, Maliyyə Komissiyonu ilə bərabər işbu layihəyə baxıb, böylə bir qərara gəlmişdir:

1) 1916 sənəsinin 1 kanuni-sanisindək [yanvarındak] şəhər xidmətinə daxil olanlara, xidmət etdiyi müddətdə aldığı paranın 12 faizi verilsin.

2) 1916-cı sənənin 1 kanuni-sanisindən sonra daxil olanlara, xidmət etdiyi müddətdə aldığı pulun 6 faizi verilsin. Başqa-başqa vaxtlarda alacaq maaş, xidmətinin axırıncı ayı aldığı məvacibin yarısından əskik olmamalıdır.

3) Öz ixtiyarı ilə xidmətdən çıxanlar və bir aydan əskik qulluq edənlər maaş almayacaqlar.

4) On ildən ziyadə qulluq edənlər və başqa-başqa xəstəliklərdən naşi [ötrü] çalışmaq istedadının [qabiliyyətinin] bir hissəsini itirənlər barəsində Bələdiyyə İdarəsi xüsusi məruzə pişnihad [təqdim] etməlidir.

Bununla bərabər, Bələdiyyə İdarəsi Bələdiyyə Məclisindən rica edir ki, işbu müvəqqəti maaşı verməyi üzrlü səbəblərdən naşi qulluqlarına qayıtmayıb ixrac edilənlər və 1918 sənəsinin mart-sentyabr hadisətindən [hadisələrindən] naşi xidmətlərinə qayıtma-

yanlara da şamil edilsin. Habelə, şəhər konka yolu, su yolu və başqa fəvqə məzkur hadisətdən naşi [yuxarıda qeyd edilən hadisələrə görə] Bələdiyyə İdarəsindən hesablarını təmizləyəməyənlərə də şamil edilsin.

Təklif səsə qoyulduqdan sonra, ümumiyyətlə qəbul edilir.

Bələdiyyə İdarəsi üzvü Pleskaçevski traktorlardan vergi almaq barəsində məruzə oxuyur.

İşbu məruzəyə görə, Bakıda 210 traktor vardır. Bunlardan 1918-ci sənədən ötrü 271900 rublə, 1919-cu sənə üçün 464200, belə ki, 1918-ci sənə vergisi təcili surətdə alınacaqdır, 1919-cu sənə vergisi isə yarı-yarı alınacaqdır.

Məruzə qəbul olunur.

Bələdiyyə İdarəsi üzvü Şərifov, maşinalı camaşırxananın böyüdülməsi haqqında məruzə oxuyur. Bundan ötrü 20575 rublə, qulluqçuları artırmaq üçün isə 7000 rublə lazım gəlir.

Məruzə qəbul olunur.

Bələdiyyə İdarəsinin məruzəsinə görə, Bələdiyyə Məclisi, Maliyyə Şöbəsi üçün bir nəfər katib təyin etmək məsələsini qəbul edir. Katibə 1150 rublə məvacib təyin edilir.

Bələdiyyə İdarəsi, şəhər qarajı haqqında məruzə pişnihad [təqdim] edir. Şəhərin 15 avtomobili vardır. Bunlardan 12-si yük avtomobili, 3-ü minik avtomobilidir. Bunların təmiri və İtfa-

ıyyə [Yanğınsöndürmə] Komandanlığının tövlələrini təmir etmək və illik xərci üçün bir ildə 500 min rublə xərc lazımdır.

Böyləliklə, bir avtomobilin işi ildə 25 min rubləyə düşür. Hərgah, bu iş xüsusi adamlara verilərsə, ildə 82500 rublə lazım gələcəkdir.

Məruzə əksəriyyəti-ara [səs çoxluğu] ilə qəbul olunur.

Şəhər kontrolu, qəssabların faturalarını təsdiq etməkdən imtina etmişdir. Bu faturalar [fakturalar] baytarlar tərəfindən satılmağa yaramaz ət üçün hesab edilmişdir. Böylə ət üçün Tibbiyyə və Sihhiyyə Şöbəsi, qiymətinin 60 faizini vermişdir. İşbu məruzə 1901-ci sənənin işləri arasında itmiş imiş. Bu barədə, fəqət bir şey məlumdur ki, məruzəni Bələdiyyə Məclisi qəbul etmişdir. Bundan dolayı, Bələdiyyə İdarəsi qəssablara 60 faiz verilməyinin təsdiqini rica edir. Bundan ötrü ayda 3-4 min rublə pul lazımdır.

Mübadileyi-əfkardan [fikir mübadiləsindən] sonra məruzə qəbul edilir. Fəqət Delitsinin əlavəsi ilə ki, Maliyyə Şöbəsi bu məxarici ödəmək üçün tədbir ittixaz etsin [tədbirlər görsün].

Ərzaq məsələsi barəsində Smirnov məruzə oxuyur. Məruzə uzun-uzadı mübahisəyə bais olur. Xülasə, əksəriyyəti-səda ilə (13 səs lehinə, 10 səs əleyhinə) qəbul olunur ki, ərzaq işləri və təqsim təşkilatı [bölgünün təşkili] Hökumətə mühəvvəl edilsin [tapşırılsın].

Sonra Mərkəzi Ərzaq Təşkilatına Bələdiyyə məhəllindən nümayəndə intixabı [seçilməsi] müzakirə edilir. Quliyev və Smirnovun namizədliyi göstərilir. Bu məsələ həll edilməmiş qalır.

BAKI XƏBƏRLƏRİ

Edam cəzası

Kanuni-əvvəlın [dekabrın] 11-indən etibarən Parapet ortasında dar ağacı qurulmağa başlamışdı. Şəhərdə çox şayiələr vardı. Kimlərin edam ediləcəyi hamını maraqlandırırırdı. Nəhayət, Azərbaycan Parlamanı sədri, Kəsbkarlar [Həmkarlar] İttifaqı və siyasi firqələr nümayəndələrinin general Kokerell hüsurunda təşəbbüslə Parapetdə edam ləğv edilib, dar ağacı götürülmüşdür. Aldığımız məlumata görə, edama məhkum olanlar müsəlman deyildirlər.

* Azərbaycan Hökuməti qətnaməsi mövcubincə [qətnaməsi əsasında], “Znamya truda” qəzetəsi müdiri, Məlik-Babaxanovun keşiş Vasili əleyhinə yazdığı məktubunu dərc etdiyindən naşi [ötrü] 3000 rublə cərimə edilir. Cəriməni verməzsə, iki ay həbsə alınacaqdır.

* Bakıda iki dövlət bankı vardır. Biri Azərbaycan Dövlət Bankı, birisi də Rus Dövlət Bankı. Bir məmləkətdə iki Dövlət Bankı olmasından təvəllüd edən [irəli gələn] bəzi qarışıqlığı bərtərəf etmək [aradan qaldırmaq] üçün

böylə bir tədbir ittixazı [tədbir görülməsi] təsəvvür olunur [nəzərdə tutulur]. Bir dənə Dövlət Bankı olacaq ki, Rus Dövlət Bankı müdiri Belyayev və Azərbaycan Dövlət Bankı müdiri Pritulinin təhti-idarəsində [idarəsi altında] fəaliyyətdə bulunacaqdır. Burada Müttəfiqlər komandası nümayəndəsi də iştirak edəcəkdir. Hal-hazırda qiymətdar əşyanı Bank İdarəsinə köçürürlər. Bank, gələn həftədən fəaliyyətə başlayacaqdır.

* Dünəndən gecə və gündüz xüsusi həkim növbətçiləri işə başlamışdır. Həkim ehtiyacı olanlar hər vaxt bu adresə müraciət edə bilərlər: “Bolşoy Moskovski” mehmanxanada, telefon nömrə: 49-81 və 7-92.

* Mərkəzi Ərzaq Bürosu və Müttəfiqlər nümayəndəsindən mürəkkəb bir heyət taxıl almaq üçün Lənkərənə göndərilmişdir.

Mövludi-nəbi münasibətilə

Dördüncü Ünas [qız] məktəbi mü-təəllimlərinin [tələbələrinin] biçiz [yoxsul] və fəqir halını nəzərə alıb da Mövludi-nəbi bayramı münasibətilə ianə surətilə yardımda bulunmaları möhtərəm əhalidən rica və təmənnə edilir.

İanə ya “Azərbaycan” idarəsinə və ya da məktəbin özünə göndərilə bilər.

Məktəbin adresi: Kubinka, nömrə 12.

Ərzaq işləri

Ümuri-Xeyriyyə Nəzarətinin [Sosial

Təminat Nazirliyinin] təklifinə görə, Mərkəzi Ev Komitəsinin Füqəra Çörək və Çayxanalar Mərkəzi vəkili Bakıdan Suraxanı Füqəra Çörəxana Mərkəzinə hər gün lazım olan qədər un və düyü aparmasına Ərzaq Nəzarəti icazə vermişdir.

* Balaxanı kənd camaatının arasında adam başına dörd arşın qərarı ilə və qiyməti 5 manatdan paylamaq niyyəti ilə Tağiyevin fabrikasından 23544 arşın bez alıb aparmaq üçün həmin kəndin vəkili Pirican Cəbiyevə Ərzaq Nəzarəti icazə vermişdir.

* Səhiyyə Nəzarətinin, dəlilərs xəstəxanasında müalicədə olanların hər biri üçün Bələdiyyə İdarəsi ayda 300 rublə verməsi təklifini Bələdiyyə İdarəsi qəbul etmişdir.

Hadisat

Kanuni-əvvəlin [dekabrın] 8-ində, Balaxanı kəndində, İran əhli Hüseyn Məhəmmədrza oğlu 4-üncü polis müfəttişinə xəbər vermişdir ki, kanuni-əvvəlin 7-sində, saat 4 radələrində o, öz bacısı oğlu Məhəmməd Kərim oğluna 25 rublə verib, bazara çörək almaq üçün göndərir. Məhəmməd evə qayıtmadığından naşi [ötrü] Hüseyn onu axtarmağa başlar. Sabahısı gün məlum olur ki, İran təbəəsi Muxtar Qurban oğlu ilə bazarda bunları görmüşlər, sonra nerəyə getmiş məlum deyil. İstintaq edildikdə, Muxtar Qurban oğlu qarışıq cavab vermişdir. Bunun dediyinə görə Məhəmmədi Qır-

məkədə 2 nəfər naməlum şəxs öldürüb, meyitini də dərəyə atmışlar. Muxtar Qurban oğlu həbs edildikdə Məhəmmədi qətl etdiyini məlum etmişdir.

Azərbaycan Dəmiryollarında

* Azərbaycan Dəmiryolları müdirinin əmri mövcibincə [əsasında], Azərbaycan Dəmiryolunun Çernovodsk nam [adlı] mövqifi [stansiyası] açılmışdır.

* Gəncə mövqifindəki fəhlələr, mövqif məmurindən [məmurlarından] izinsiz mal göndərənlər üçün, hər vaqon üçün 210 rublə alaraq vaqon vermişlər. Dəmiryolları mühafizəsi tərəfindən bu iş kəşf edilmişdir. Fəhlələr tövqif edilərək [tutularaq], aldıkları pullar geri alınmışdır.

TEATRO VƏ MUSIQI

Bu gün, cümə günü, rəbüləvvəl ayının 9-unda axşam Hökumət Teatrosunda Hacıbəyov Qardaşları müdiriyəti tərəfindən bu mövsümdə birinci dəfə olaraq “Əsli və Kərəm” operası mövqeyi-tamaşaya qoyulacaqdır. Biletlər teatrın kassasında satılmaqdadır.

Bu günlərdə müqtədir şairlərimizdən Əbdülsəlimzadə Məhəmməd Hadi əfəndinin **“İnsanların tarixi faciələri” yaxud “Əlvahi-intibah”** adlı mənzum əsərinin birinci cüzü çapdan çıxıb mövqeyi-füruşa [satışa] qoyulmuşdur. Kitabça gözəl və qalın kağız üzərində təb’ [çap] edilmiş, fiati [qiyməti] 2 manatdır. Turan mətbəəsində, Parapetdə “Məktəb” mağazasında və Bazar caddəsində Paşa Qasımzadənin mağazasında.

b. 4 – 1

Operetta

Axşam tamaşası

Azərbaycan Hökuməti Teatrosunda Zülfüqar bəy və Üzeyir bəy Hacıbəyli Qardaşlarının müdiriyyəti Cümə günü rəbiüləvvəl ayının 9-unda (dekabrın 13-ündə) 1337-1918 ildə bu mövsümdə birinci dəfə olaraq mütəntən [təntənəli] bir surətdə mövqeyi-tamaşaya qoyulacaqdır Üzeyir bəyin yazmış olduğu məşhur **“Əsli və Kərəm”** operettası 6 şəkildə. İştirak edən əşxas təfsilən proqramda yazılıbdır. Əsli – Ağdamski, Kərəm – Sarabski, qızlar və oğlanlar xoru. Böyük musiqi orkestri Üzeyir bəyin təhti-idarəsində [idarəsi altında]. Biletlər teatrın kassasında satılmaqdadır. Tamaşa başlanacaqdır axşam saat 8-in yarısında. Dirijor: Üzeyir bəy Hacıbəyli. Rejissor: Hüseyn Ərəbli. Məsul: Xəlil Hüseynzadə. Müdir: Zülfüqar bəy Hacıbəyli.

b/23

İtmişdir

Dəri bumajnik içində 1120 manat, Xızı kəndindən verilmiş pasport və qeyri sənədlər Cavad Məhəmməd oğlunun adına. Tapanlardan rica edirəm pulu özü üçün götürüb, yalnız pasportu və sənədləri bu adresə qaytarsınlar: İçəri şəhərdə Tverskoy caddədə 62. Pasport tapıldıqda etibardan saqitdir [etibarsızdır].

2601

Elan

Bununla Bakı Şəhər İdarəsi ümuma elan edir ki, 1 iyul 1918 tarixdə şəhər mədaxilatı qanununun 80 və 81-ci maddələri üzərində Bakı Şəhər Təsərrüfatı Şurası tərəfindən təyin edilib də 29 sentyabr 1917-də Müvəqqət hökumət tərəfindən təsdiq və 26 (13) oktyabr 1917 tarixdə “Hökumət əxbarı”nın 176 (222) nömrəsində elan edilmiş viveska və lövhlərdən vergi qanunu etibarında baqi qalacaqdır. İndiyə kimi həmin vergini 1918-ci ilin 2-inci hissəsində verməyən idarə və əşxas, dekabrın 25-inə kimi bu vergini Şəhər İdarəsi kassasına verməlidirlər.

Müəyyən vaxtdan sonra Şəhər İdarəsi qanununun 81-inci maddəsi mövcubincə [əsasında] bu vergini icbarən alacaqlar. Mətbəə, qəzetə və jurnal idarələri bu elan tarixindən elan, vərəqə və bu kimi nəşriyyatdan faizi almalıdırlar.

*Şəhər qlavası: İlyuşkin
İdarə üzvü: Pleskaçevski
b/22 1 – 1*

Elan

Xalq Səhiyyəsi naziri həzrətlərinin əmrinə mütabiq ümum aptek mağazası sahiblərinə elan olunur ki, bunlar bu il 31 dekabr 1918 tarixinə kimi Tibbiyyə və Sihhiyyə şöbəsinə aşağıdakı məlumatı piş-

nihad [təqdim] etməlidirlər.

1) Mağazanın sahibi, müdiri və mağazada işləyən əşxas [şəxslər] barəsində və bunların dərəcəyi-elmini.

2) Nə vaxt və kimin müsaidəsi ilə mağaza açılmışdır.

3) Mağazanın məkanı.

4) Zəhərli və tünd ədəvat ilə alver etməyə icazə varmı?

Tibbiyyə və Sihhiyyə Şöbəsi müdiri:

İ. Punko

b/22 3 – 1

Mama M. K. Şerman

Qəbul edir: mamalıq, ovmaq (massaj) və iynə vurmaq işləri. Həmçinin xəstələrə qulluq etmək işində də təcrübəsi vardır.

Ünvanı: Kolyubakinski küçədə Parapetin qabağında Dildarovun 26 nömrəli evində 2-nci mərtəbədə.

Telefon 24-62

Arvad diş həkimləri

Z. A. Şexter və xanım

Dişlər ağrısız çıxarılır. Qızıl qapaq, qarma və hər növ qayırma dişlər. Dişin yaxşı qayırılması təmin olunur. Kənardan gələnlər üçün iş tezliklə görülür. Qiymətlər münasibdir.

Qəbul olunur 9-dan 2-yə və axşam 4-dən 7-yə kimi. Vorontsovski küçə, 14 nömrəli evdə, paradni qapıdan.

215

Həkim S. L. Şklovskaya

Mamalıq və daxili ünas əmrarını [qadın xəstəliklərini] qəbul edir. Naxoşlar qəbul olunur: səhər saat 9-dan birə və 5-dən 7-yə qədər. Ünvan: Aziatski küçədə nömrə 153, Bolşoy Marskoı və Krasnovodski küçələrin arasında. Telefon: 50-67.

Burada leyli [gəcə] yatacaqlarıyla qadın

cərrahiyyə xəstəxanası mövcuddur.

209

A. P. Matsiyevskaya

Naxoşları qəbul edir. Nikolayevski caddədə ev nömrə 33, Krasilnikovun evi. Telefon nömrə 45-90.

Qəbul edir saat 10-dan 2-yə kimi, 5-dən 7-yə kimi.

283

Doktor

Hacı Fəthullah Ağaəlizadə

Böyüklərin və uşaqların daxili mərzələrinə müalicə edir. Xəstələri qəbul edir hər gün səhər saat 8-dən 10-adək və axşam saat 4-dən 7-yədək Şamaxı küçəsində, 14 nömrəli evdə.

Telefon nömrəsi 19-27.

289

Qabil diş qayırarı

Mirzə Xəlil Canibəyzadə

Qızıldan və sairədən hər cür əla dişlər münasib qiymətlə qayırır. Ünvan: Qubernski küçə, “İslamiyyə”nin sağ tərəfində ev nömrə 55.

295

Doktor

Doktor Samuil İzrailoviç Kopeliovıç

Daxili və əsəbi mərzə mübtəla olanları hər gün axşam saat 5-dən 8-ə kimi qəbul edir. “914” dəvasını [dərmanını] istemal edir [işlədir]. Voronsovski caddədə nömrə 17, ikinci mərtəbə. Telefon 50-82 və 93.

282

Diş həkimi B. L. Levin

Dişlərə müalicə edir, doldurur, ağrısız

çıxarır və qızıl və kauçuk üzərində süni diş qayırır. Tsitsyanovski caddə nömrə 7, Qubernskinin küncündə.

Qəbul edir: 9-dan 2-yə kimi; 4-dən 7-yə kimi.

280

Müdir və baş mühərrir:
Ceyhun bəy Hacıbəyli

QEYD VƏ ŞƏRHLƏR

Qismi-rəsmi:

Ədliyyə Nəzarətində

səh. 231. “9 kanuni-əvvəl 1334”: Burada il, rumi təqvimlə göstərilmişdir, miladi təqvimlə 9 dekabr 1918-ci ilə uyğundur.

Təəssürat

səh. 238. “Bütün Parlamen fraksiyalarımızın istiqlal üstündə əlbir olub, söz-sözə verdiklərini xoşbəxt qulaqlarımızla eşitdik.”: qəzetdə “İstiqlal” sözü tünd hərflərlə vurğulanmışdır.

Qəzetələrdən:

Bolşeviklərin hərəkəti

səh. 242. “Labaçinidə (?) də hüriyyətimətəbuat üçün əmr verilmişdir.”: Sual işarəsi qəzetdə getmişdir.

“Qrebyonka qaydamaqlar əlindədir.”: “Qaydamaqlar” Sağsahil Ukraynası ərazisində xalq-azadlıq hərəkəti üzvləri idi. “Qaydamak” adı türk dilində “qovmaq” mənasını verən “haydamak” sözündən əmələ gəlmişdir.

Qəzetələrdən:

Müttəfiqlər və Yassı müşavirəsi

səh. 243. “Poklevskinin iştirakı ilə olan müşavirədə...”: S. A. Poklevski-Kozell nəzərdə tutulur.

“Bunlar Nikolay Nikolayeviçin qəvislət bir şəxs olduğuna inansaydılar, onu diktatorluğa qəbul edəcəklərmiş.”: Rusiya imperatoru I Nikolayın nəvəsi, Böyük knyaz Nikolay Nikolayeviç nəzərdə tutulur.

Teatro və musiqi

səh. 247. “Bu gün, cümə günü, rəbül-iləvvəl ayının 9-unda...”: Burada tarix hicri təqvimlə verilmişdir; miladi təqvimlə 13 dekabr 1918-ci ilə uyğundur.

Elan

səh. 248. “viveska”: (rusca) lövhə; mağaza lövhəsi.